

Zoogdier
vereniging

Jaarverslag

2023

Voorwoord

2023 was het Jaar van de Meervleermuis. Het is telkens weer verbazingwekkend om te zien wat gedreven (en vaak zeer deskundige) vrijwilligers kunnen. In onze werkgroepen is er volop gelegenheid om je als vrijwilliger in de wonderbaarlijke wereld van de zoogdieren te verdiepen.

De zeer goed bezochte Zoogdierdag vond plaats op 25 maart in het Provinciehuis van Utrecht.

Onze website is vernieuwd en onze communicatie is weer op een hoger niveau gebracht. Lutra en Zoogdier wisten beiden meer lezers aan zich te binden.

De Stichting heeft een druk jaar achter de rug. De krapte op de arbeidsmarkt maakte het lastig om werk uit te besteden. Desondanks is er weer meer werk verzet dan eerdere jaren, ook omdat we veel nieuwe collega's konden verwelkomen. We hebben bijgedragen aan een uitspraak van de Raad van State over bescherming van vleermuizen tijdens na-isolatie. Dankzij deze uitspraak zal er beter rekening worden gehouden met deze kwetsbare dieren. Ook hebben we formeel gereageerd op het voornemen van de voorzitter van de Europese Commissie om de beschermde status van de wolf te verlagen.

We zijn goed op koers en vertrouwen erop dat onze leden, vrijwilligers en medewerkers ook de komende jaren weer veel voor onze wilde zoogdieren zullen weten te bereiken.

Hero Prins, *voorzitter*
Piet Bergers, *directeur*

De Zoogdierverseniging en Zoogdierstichting brengen mensen bijeen die kennis verzamelen, ontwikkelen en uitdragen met als doel de bescherming van in Nederland levende, wilde zoogdieren en hun leefgebieden.

De stichting ondersteunt de vereniging en voert daarnaast in opdracht diverse onderzoeks- en advieswerkzaamheden uit met betrekking tot wilde zoogdieren in Nederland.

Dit is het gezamenlijke jaarverslag over 2023.

Inhoud

Pagina 4

Jaaroverzicht

Pagina 5

Zoogdieren in het nieuws

Pagina 9

Jaar van de Meervleermuis

Pagina 11

Onderzoek & monitoring

Pagina 14

Bescherming

Pagina 16

Kennisoverdracht

Pagina 18

Werkgroepen

Pagina 22

Organisatie en financiën

De Zoogdiervereniging en Zoogdierstichting hebben ten doel zich in te zetten voor de studie en de bescherming van in Nederland levende, wilde zoogdieren en hun leefgebieden en voorts het verrichten van al hetgeen daarmee in de meest ruime zin verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn. De Zoogdierstichting heeft ook de doelstelling om de Zoogdiervereniging te steunen.

Beide organisaties hebben de ANBI status, met de bijbehorende rapportageverplichtingen. Daarom wordt achterin dit jaarverslag weergegeven welke van de uitgelichte activiteiten zijn uitgevoerd door de vereniging, de stichting of gezamenlijk.

Jaaroverzicht

2023 in cijfers

1.960

Leden

14

Werkgroepen

16.549

Waarnemers

87

Verschillende zoogdier-
soorten doorgegeven

25.532

Kilometerhokken met
zoogdierwaarnemingen

9.860

Volgers op X

1.250

Volgers op Instagram

8.960

Volgers op LinkedIn

5.800

Volgers op Facebook

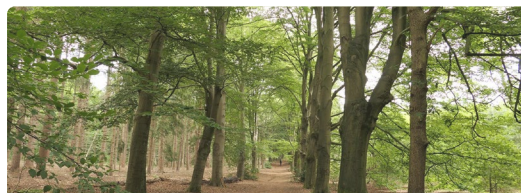
48

Berichten op
NatureToday.com

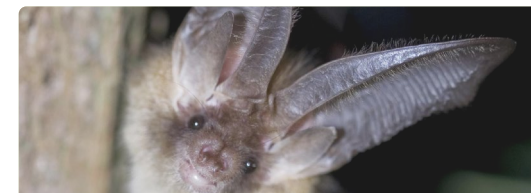
25 maart

Zoogdierdag

30 maart

**Cursus Vleermuizen en
lanenbeheer**

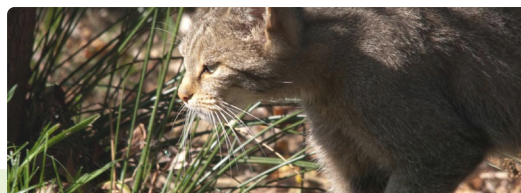
20 april

**Cursus vleermuisgeluiden
voor gevorderden**

25, 26, en 27 augustus

Nacht van de vleermuis

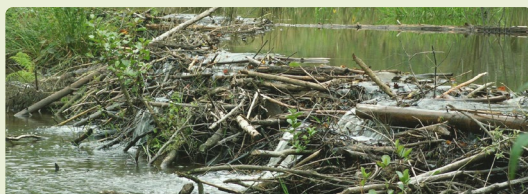
1 juli en 14 oktober

**Wilde kat excursie
Noord-Brabant**

2 - 3 juni

**Gelderse
Natuurmakersdagen**

2 - 6 oktober

**Workshop
bevermanagement**

2, 9 en 15 november

**Cursus Vleermuizen en
planologie**

Overige activiteiten

**Bekijk de agenda op
www.zoogdiervereniging.nl**

Zoogdieren in het nieuws

Regelmatig komen zoogdieren in het nieuws en zo bereiken we via de media veel mensen met onze kennis. Hier een kleine greep uit het overzicht van 2023.

Zoogdieren in het nieuws

Vleermuizen in winterslaap, hoe zit het met gebouwbewoners?

De dag is op zijn einde, tijd om te gaan slapen. Je gaat daarom op de bank liggen om in slaap te vallen. Pas nadat je wakker wordt omdat je het flink koud hebt gekregen ga je naar bed, onder de warme deken. Dat lijkt een merkwaardige strategie om de nodige nachtrust te krijgen. Toch is dat wat veel gewone dwergvleermuizen doen als het om winterslaap gaat.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

De hazelmuispopulatie in Nederland gaat achteruit

Zuid-Limburg is de enige plek in Nederland waar hazelmuisen voorkomen. Sinds 1992 wordt deze populatie nauwkeurig gemonitord door vrijwilligers, die elk jaar nesten tellen. Zij controleren elk najaar tweemaal een groot aantal vaste telroutes langs bosranden en hagen. De trend laat voor het eerst een significante afname zien voor de populatie hazelmuisen als geheel.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Kerk met vleermuizen te koop

De Sint-Mathiaskerk in Castenray (Limburg) staat bekend om zijn vleermuizen. De zolder biedt al tientallen jaren onderdak aan een grote (de grootste?) kraamgroep laatvliegers van Nederland. Nu de kerk te koop staat, maakt hun beschermheer Jan Jeucken zich grote zorgen... wat gaat er met de vleermuizen gebeuren?

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Zoogdieren in het nieuws

Zoogdierverseniging reageert op verzoek Europese Commissie aanleveren data over wolven

De Zoogdierverseniging heeft twee officiële reacties gestuurd naar aanleiding van het persbericht van de Europese Commissie van 4 september over de wolf. De Europese Commissie doet daarin een brede oproep om data aan te leveren ter ondersteuning van een mogelijke herziening van de beschermde status van de wolf.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

De egel in het zonnetje: recordaantal tellingen tijdens de Egeltelling

Heel Nederland heeft zich afgelopen weekend ingezet om de egel op de kaart te zetten. De Egeltelling is hét moment om het stekelige en nuttige dier in de schijnwerpers te zetten, maar ook om erachter te komen waar de egel precies voorkomt. Dit jaar heeft een recordaantal mensen meegedaan aan dit evenement: 5505 deelnemers gaven 6126 tellingen door. De Zoogdierverseniging, Egelbescherming Nederland en Tuintelling bedanken alle deelnemers!

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Zoogdieren in het nieuws

Jonge wolf snuffelt aan hond in Amerongen

In mei wordt veelvuldig een jonge wolf waargenomen die wel erg nieuwsgierig is. Er duiken beelden op van de wolf als hij een hond besnuffelt. Regelmatig geeft Glenn Lelieveld uitleg over het gedrag van deze nieuwsgierige wolf. In dit bericht heeft Lelieveld het over 'onbezonnen pubergedrag'.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Zo klonk Nederland in de middeleeuwen

Elze Polman neemt de luisteraar mee door de laatste dichte bossen die Nederland rond het jaar 1000 nog kent. Hier snuffelt nog een roofdier rond dat binnenkort uit Nederland zal verdwijnen, de bruine beer. Verderop klinkt het gekraak van takken. Een groot dier loopt door het bos, nu hoor je gesnuif. Is dat soms de laatste Nederlandse bruine beer?

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Mopsvleermuis kraamkolonie ontdekt in Nederland

Een radioreportage van Vroege Vogels op NPO radio 1 over wat ze zelf 'de zoogdierontdekking van het jaar noemen': de ontdekking van een kraamkolonie mopsvleermuizen nabij Winterswijk. Marcel Schillemans vertelt over deze unieke vondst.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

2023: Jaar van de Meervleermuis

Het Jaar van de Meervleermuis is een jaar waar we met veel trots en plezier op terugkijken. De meervleermuis is een bijzondere soort, waarvan maar liefst een derde van de Europese populatie zich in Nederland voortplant. Door de nasolatiegolf staan de verblijfplaatsen – en daarmee de populatie – van deze gebouwbewonende vleermuis echter onder torenhoge druk. Het doel van het Jaar van de Meervleermuis was om de meervleermuis onder de aandacht te brengen bij zowel het grote publiek als bij beleidsmakers, en daarin zijn we geslaagd!

Logo Louise Prévot

In de media

Nadat we op 1 januari het jaar insprongen met een **Nieuwjaarsduik**, is er bijna elke week wel een artikel, nieuwsbericht, tv-optreden of radio-optreden over de meervleermuis verschenen. Daar bovenop hebben we ongeveer tweewekelijks wel een activiteit bijgewoond of georganiseerd. Daardoor hebben we in totaal waarschijnlijk miljoenen mensen met het Jaar van de Meervleermuis bereikt. Als online basisplatform hebben we de website www.meervleermuis.nl gelanceerd, die ook ná het Jaar van de Meervleermuis online blijft. Op deze website delen we informatie over de meervleermuis en waarom het zo slecht met deze soort gaat. Via de website en sociale media als Instagram, Facebook en Twitter hebben we elke week een leuk en interessant woensdagweetje over de meervleermuis uitgebracht, met prachtige (en grappige) illustraties van Sterre van der Tak en Louise Prévot. Deze laatste heeft tevens het logo ontworpen, dat terug te vinden is op de mutsen, colsjaals, T-shirts en pins die we voor het Jaar van de Meervleermuis hebben uitgebracht. Omdat we ook heel graag de allerjongsten wilden enthousiasmeren, hebben we in augustus het boekje 'Zeg kleine vleermuis, wat eet jij veel' opnieuw uitgebracht, een prachtig (voor)leesboek voor kinderen van 3 t/m 8 jaar.

Foto Rob Koelman

In gesprek

We zijn rond de tafel gaan zitten met Provincies, het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, groene bureaus, vleermuisvrijwilligers en isolatiebedrijven. Hier zijn we het gesprek aangegaan over de bedreigingen voor de meervleermuis, welke oplossingen er zijn en welk onderzoek nodig is.

Illustratie Sterre van der Tak (@illustrerre)

In het veld

Ook zijn we buiten in het veld zeer actief geweest. In totaal hebben zo'n 200 meervleermuisvrienden zich ingezet om kraamverblijfplaatsen van de meervleermuis op te sporen en het aantal dieren, tot wel vijf keer in het seizoen, te tellen. Dit opsporen ging op verschillende manieren. Sommige verblijven zijn gevonden door speurders die met een batdetector in de hand, in de avond, nacht en de vroege ochtend zijn gaan rondkijken en luisteren naar uitvliegende, zwermende en invliegende meervleermuizen. Een andere manier was het vangen, zenderen en volgen van dieren naar de verblijfplaats. Zo konden verblijfplaatsen op uitvliegers worden geteld, maar konden vleermuizen ook gevolgd worden naar andere verblijfplaatsen. Met succes, want van de nu bekende 164 kraamverblijfplaatsen zijn maar liefst 78 kraamverblijven in dit jaar gevonden!

Het was een prachtig jaar dat we met een voldaan gevoel afsluiten, om volgend jaar een deel van het werk voort te zetten. We willen alle vrijwilligers, ecologen en sponsors hartelijk bedanken voor hun geweldige inzet!

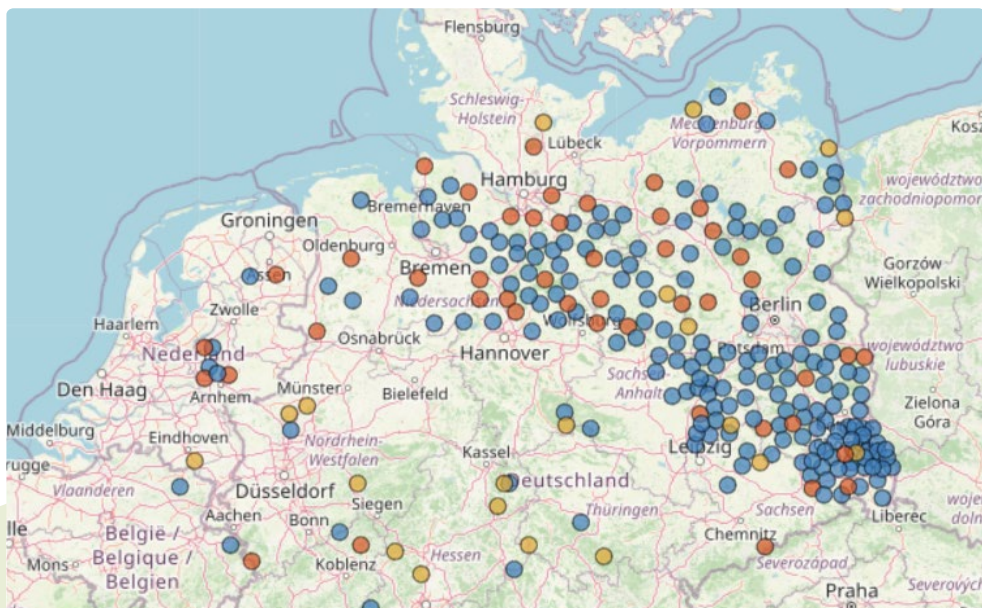

Zoogdier
vereniging

Onderzoek & monitoring

Samen met vrijwilligers, leden, werkgroepen en medewerkers monitoren en verzamelen we data, die we omzetten in informatie. Ook faciliteren we onderzoek en voeren projecten uit voor overheden en instanties om kennis te vergaren en te delen.

Onderzoek & monitoring

Wolfkaart Benelux

De wolf is een soort die ver kan lopen en de wolven in Nederland staan dan ook 'in contact' met wolven in onze buurlanden. De wolven in Nederland zijn onderdeel van de zogenaamde West-Europese Laaglandpopulatie. Om te laten zien waar en hoeveel wolven er in de Benelux en Duitsland aanwezig zijn, wordt jaarlijks een kaart gemaakt met data van alle bekende gevestigde wolven (volwassen wolven die langer dan 6 maanden in een leefgebied rondlopen). De Zoogdierverseniging zorgt voor een jaarlijkse update van [de kaart](#). Met behulp van deze kaart kunnen de deelnemende landen heel gemakkelijk kaarten maken van de ontwikkeling van de populatie in hun land en rapporteren over het aantal aanwezige solitaire wolven, paren en roedels (paren met jongen).

Foto: Wesley Overman

Noordse woelmuis en kiekendieven op Texel

Om de voedselsituatie van blauwe kiekendief op Texel te verbeteren is in 2023 een project gestart om de invloed van verschillende vormen van begrazing op aantallen en soortensamenstelling van muizen te onderzoeken. Er zijn drie gebieden van Staatsbosbeheer (Geul, Bollenkamer en De Nederlanden) geselecteerd, met verschillende vormen van beheer: 2 jaar niets doen na 2 jaar begrazing met runderen, niets doen, en jaarrond begrazing met runderen. In elk gebied is een raster van 100 vallen uitgezet om de daar aanwezige muizen te vangen. Alle noordse woelmuizen en aardmuizen worden voorzien van een transponder om ze na terugvangst individueel te kunnen herkennen. Het project loopt minimaal twee jaar.

Netwerk Ecologische Monitoring (NEM)

Het NEM is al jarenlang een belangrijk project voor de Zoogdierverseniging. Binnen het NEM worden veel soorten zoogdieren gevolgd in aantal en/of in verspreiding. Dankzij de tellingen van honderden vrijwilligers, waar het CBS trends van maakt, hebben we een goed beeld hoe het gaat met de diverse soorten. Het NEM is ongelooflijk belangrijk voor de politiek en is een graadmeter voor de kwaliteit van de natuur in Nederland. De komende jaren worden de NEM Meetprogramma's hopelijk verder uitgebouwd, want de provincies vragen om steeds meer en steeds gedetailleerdere data. Tellers bedankt voor al jullie inspanningen!

Onderzoek & monitoring

Foto: Eva Henrard

VleerMUS, optimalisatie van het proces

VleerMUS is een onderzoeksmethode waarbij jaarlijks waarnemingen worden verzameld door het afleggen van vaste fietsroutes en automatische opnameapparatuur. De methode is geïnitieerd door de Zoogdierverseniging. Sinds de start is de methode voortdurend in ontwikkeling. Afgelopen jaar is gewerkt aan een verbeterde dataopslag en gestandaardiseerde verwerkingsstructuur. Hierdoor zijn de verwerkingssnelheid en uniformiteit verbeterd. De werkzaamheden voor deze procesverbeteringen sorteren voor op een verder geautomatiseerde analyse en validatie.

Foto: Joris Verhees

Mopsvleermuiskolonie gevonden door vrijwilligers

Soms is het nodig om vleermuizen te vangen om hun voorkomen, verspreiding in een gebied en fitheid vast te stellen. In 2023 hebben vleermuisonderzoekers voor drie soorten een aantal nachten gevangen in de buurt van Winterswijk. Onbedoeld ving het team een mopsvleermuis. Na contact met het bureau van de Zoogdierverseniging die de ontheffing afgeeft, kon het dier worden voorzien van een piepklein zendertje. Zodoende werd de eerste kraamkolonie ooit van deze soort in Nederland gevonden. Een unieke ontdekking dankzij samenwerking tussen de stichting Vleermuisvangen, vrijwilligers en de Zoogdierverseniging.

Bescherming

De Zoogdierverseniging mengt zich, gevraagd en ongevraagd, in maatschappelijke discussies. Bijvoorbeeld over de bever, de wolf en vleermuizen in de urbane omgeving. Onze zienswijze is altijd gebaseerd op (eigen) onderzoek. Zo geven we zoogdiersoorten die in de verdrukking dreigen te komen een gefundeerde stem.

Bescherming

BIJ
12

Werkt voor provincies

Kennisdocument

Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*

Kennisdocument gewone dwergvleermuis

Wanneer ruimtelijke activiteiten plaatsvinden waarbij vleermuizen in het geding zijn, moeten – vanwege de beschermde status van vleermuizen – maatregelen genomen worden om schade te voorkomen of te verzachten. Welke maatregelen dat zijn, staat beschreven in zogenaamde Kennisdocumenten. BIJ12 is verantwoordelijk voor deze Kennisdocumenten. De Zoogdiervereniging is in 2023 gevraagd als expert in het schrijfteam om het document over de gewone dwergvleermuis te actualiseren. Daarnaast zijn beelden en kennis aangeleverd over succesfactoren voor het plaatsen van vleermuis kasten. Hiermee zorgen we dat actuele kennis gebruikt wordt om bescherming in de praktijk te kunnen brengen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Foto Edwin Buter

Bescherming en fokprogramma eikelmuis

Om de eikelmuisen te beschermen is er een overkoepelend plan opgesteld waarbij alle betrokken organisaties samenwerken: het Eikelmuisbeschermingsplan. Het succesvolle fokprogramma voor de eikelmuispopulatie op de Bemelerberg heeft bijgedragen aan een advies van de begeleidingsgroep om ook voor de populatie eikelmuisen van het Savelsbos een fokprogramma op te starten. De eikelmuisen worden na het fokken zo snel als mogelijk weer teruggeplaatst in het Savelsbos. De verwachting is dat het fokprogramma van het Savelsbos gaat zorgen voor een positieve impact op de populatie.

Raad van State / Vleermuizen en energietransitie

Vleermuizen zijn wettelijk beschermd. Sommige van de Nederlandse vleermuissoorten gebruiken uitsluitend de holtes in gebouwen als verblijfplaats. Denk hierbij bijvoorbeeld aan spouwmuren. Bij na-isolatie kunnen vleermuizen worden gedood of verblijfplaatsen verloren gaan. Aan de wettelijke bescherming werd vaak niet voldaan. De Raad van State stelt in 2023 vast dat ingrepen aan gebouwen niet meer mogen zonder aan de wet te voldoen. De Zoogdiervereniging is sinds de start in 2023 onderdeel van de Taskforce na-isolatie om samen met o.a. ministeries, brancheorganisaties en andere vleermuis-experts de bescherming van en het onderzoek naar vleermuizen te borgen.

Kennisoverdracht

Dankzij (onze) data is het mogelijk om gericht onderzoek te doen naar voorkomen, leefwijze en eventuele bedreigingen. De expertise die zo wordt opgebouwd, deelt de Zoogdierverseniging graag met andere belanghebbenden, zoals overheden, adviesbureaus en terreinbeheerders. Bijvoorbeeld door cursussen en lezingen te geven, en natuurlijk door publicaties uit te brengen.

Kennisoverdracht

Workshops bevermanagement

Ook in Nederland wordt steeds vaker gewerkt met ‘Beaver Deceivers’, een methode die ingezet wordt bij beverdammen en dichtgestopte duikers. In oktober kwam Skip Lisle, de uitvinder van deze methode, naar Nederland om zijn kennis met ons te delen. In samenwerking met Skip heeft Kenniscentrum Bever een aantal tweedaagse workshops georganiseerd. In de workshops gingen de deelnemers praktisch aan de slag en in combinatie met een stukje theorie waren het twee bijzonder leerzame dagen. De opgedane kennis helpt bij het beheren van de bever. Daarnaast kon iedereen kennismaken en van elkaar leren over de verschillende manieren waarop met bevers wordt omgegaan. De workshops waren mede mogelijk gemaakt door STOWA, Waterschap Limburg en Waterschap Aa en Maas.

Tuintellingen

De Mollentelling was een feestje vanwege het vijfjarige jubileum, maar ook de waarnemingen gingen door het dak. Ruim 4800 tellers gaven bijna 68.000 waarnemingen door! Daarna was het na een natte periode in het weekend van 12-13 mei tijdens de Vleermuistuintelling eindelijk prima weer voor een vleermuistelling. De eigenaren van 162 tuinen uit heel Nederland deden mee aan deze telling. Zij gaven in totaal 906 waarnemingen door. We sloten af met een succesvolle Egeltelling. Een recordaantal mensen heeft meegedaan aan dit evenement: 5505 deelnemers gaven 6126 tuintellingen door. Dank aan alle tellers!

Factsheet vleermuizen en na-isolatie

De Zoogdierstichting en Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) hebben gezamenlijk een nieuwe versie van de factsheet Vleermuizen en na-isolatie gemaakt. Er wordt heel duidelijk vermeld dat vleermuizen beschermd zijn en dat een geplande na-isolatie waarbij niet is uitgesloten dat de wet wordt overtreden niet mag worden uitgevoerd zonder een vorm van ontheffing. Particulieren met na-isolatie plannen wordt aangeraden contact op te nemen met de gemeente om te controleren of er al een Soorten Management Plan is. Ook bedrijven worden geïnformeerd over de wettelijke plichten en de mogelijkheden van natuurinclusief bouwen.

Werkgroepen

Veel leden zijn actief binnen één of meer van de 14 bij de Zoogdierverseniging aangesloten werkgroepen. Werkgroepen waarbinnen leden en vrijwilligers samenwerken aan een gezamenlijk doel. Zij vormen een bron van kennis, innovatie én inspiratie.

Werkgroepen

Zoogdierwerkgroep Utrecht (ZOUT)

De Zoogdierwerkgroep Utrecht (ZOUT) heeft als doelstelling belangstellenden in de provincie Utrecht op de hoogte houden van en uitnodigen voor activiteiten over zoogdieren. Daarbij gebruikt ZOUT sociale media. De werkgroep maakt ook een nieuwsbrief die op sociale media wordt geplaatst en naar belangstellenden wordt verstuurd.

In 2023 zijn diverse excursies georganiseerd in het kader van de Nacht van de vleermuis, in Utrecht, Nieuwegein, Loenersloot en op Nijenrode. Voor het Jaar van de Meervleermuis zijn kraamgroepen gezocht, gevonden en geteld.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

Werkgroep Langoren

De werkgroep Langoren is een nieuwe werkgroep binnen de Zoogdierverseniging die in november 2023 officieel is toegetreden. In 2024 gaat deze werkgroep van start met het organiseren van activiteiten om hazen en konijnen te beschermen.

[Lees meer over deze werkgroep op onze website](#) →

Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland

Voor het derde jaar op rij vonden er inventarisaties plaats op een aantal landgoedbossen in Den Haag en omgeving van boombewonende vleermuizen. Daarnaast werden de kleine dwergvleermuizen in het binnenduingebied weer geteld. En werden enkele (digitale) presentaties en diverse braakbalpluisactiviteiten georganiseerd. Verder werden ook diverse locaties onderzocht op het voorkomen van meervleermuizen in het kader van het Jaar van de Meervleermuis.

In 2023 konden de wintertellingen van vleermuizen weer gewoon doorgaan. In de omgeving van Meijndel en op Voorne werden een klein aantal nieuwe objecten met vleermuizen gevonden. Jaarlijks worden enige honderden objecten geteld in de provincie, waaronder de bunkers van Dunea.

Leden hebben diverse publicaties geleverd aan een Lutra special over lange termijn-trends van vleermuizen. In Meijndel werden in de nieuwe objecten onder meer 10 baardvleermuizen gevonden. Zowel in Delft als in Rotterdam werden kraamkolonies gevonden van de meervleermuis.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

Veldwerkgroep

In augustus van 2023 is er een zomerkamp georganiseerd in Madjarovo in Bulgarije. Hieraan deden 19 deelnemers mee uit Nederland en 1 uit het Verenigd Koninkrijk. Daarnaast hebben 4 studenten en 2 zoogdieronderzoekers uit Bulgarije deelgenomen.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

CaLutra

De otter en bever heroveren Nederland steeds meer. Veel otters worden verkeersslachtoffer. In de regionale otteroverleggen tussen overheden en terreinbeheerders, die o.a. door Calutra zijn gestart, wordt hier serieus aandacht aan besteed. De prachtige en ingenieuze bever geeft steeds meer zorgen doordat hij in dijken graaft. Er is een opdracht vanuit het interregionaal overleg binnengekomen. Op 28 oktober was de gezellige jaarlijkse CaLutradag in de Biesbosch.

[Lees meer over deze werkgroep op onze website](#) →

Werkgroepen

Noord-Hollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS)

NOZOS organiseerde diverse excursies in het kader van de Nacht van de vleermuis en de Nacht van de Nacht. Er zijn wintertellingen uitgevoerd in onder andere Kennemerduinen, Ruïne Brederode, een golfterrein in Zandfoort, de forten bij Spijkerboor en een fikse particuliere bunker. Daarnaast zijn kraamtellingen van de meervleermuis gedaan. Er zijn adviezen uitgebracht aan regionale natuurclubs en geassisteerd bij het vangen van meervleermuizen. Tenslotte is geadviseerd over de waarde van de omgeving van de door Mien Ruys ontworpen vijver op het KNSM-eiland in Amsterdam. Hier vlogen foeragerende dwergvleermuizen.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Stichting Vleermuiswerkgroep Groningen (VWG)

Ook in 2023 droegen ongeveer 30 vrijwilligers bij aan de activiteiten van de VWG. Tijdens de wintertellingen werden in de ringoven te Wirdum veel minder watervleermuizen geteld en veel meer

baardvleermuizen. In de Rabenhauptbunker werd ook een recordaantal vleermuizen gevonden, waaronder opvallend veel franjestaarten. Er zijn verkenningen uitgevoerd om verblijfplaatsen van rosse vleermuizen en watervleermuizen te vinden. Ook zijn er vele tellingen bij verblijfslocaties van meervleermuizen uitgevoerd, waaronder de tweejaarlijkse simultaantellingen en een zoektocht rond de Blauwe Stad. Er zijn weer drie NEM VTT routes gereden en bij particulieren zijn inspecties van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen en kolonietellingen uitgevoerd. Ook zijn in de zomer kolonies van de zeldzame tweekleurige vleermuis opgespoord en geteld.

Een groep vrijwilligers was op drie markten aanwezig met een kraam om voorlichting en advies te geven. Daarnaast zijn er 16 lezingen en excursies verzorgd.

VWG heeft het afgelopen jaar 79 meldingen over vleermuizen en verzoeken om informatie afgehandeld. De werkgroep constateert dat er steeds minder meldingen binnenkomen met betrekking tot 'hinder' van vleermuizen en veel meer informatieverzoeken.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Werkgroep Kleine Marterachtigen

De Werkgroep heeft in 2023 deelgenomen aan de bijeenkomsten voor het opstellen van het Kennisdocument Kleine Marterachtigen. Het Kennisdocument is inmiddels door BIJ12 gepubliceerd.

De Zoogdiervereniging heeft 2024 aangewezen als Het jaar van de hermelijn. In 2023 heeft de werkgroep de hermelijn als 'Het jaar van' soort voorgedragen, vergezeld van een plan van aanpak. Hiervoor zijn specialisaties binnen het bestuur verder uitgebouwd en zijn onderlinge taakverdelingen gemaakt.

Ook in 2023 heeft de werkgroep een bijdrage mogen ontvangen waarmee de bescherming van en onderzoek naar kleine marterachtigen mede mogelijk wordt gemaakt.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Werkgroepen

KNNV Natuurlijk Delfland

In 2023 is met twee wildcamera's onderzoek gedaan bij Eendenkooi Schipluiden en Eendenkooi Groeneweg Hier zijn boommarter en vos gevonden. In zes gebieden zijn vleermuizen geïnventariseerd en ingevoerd bij waarneming.nl en er is een excursie georganiseerd in het kader van de Nacht van de vleermuis. Daarnaast zijn er braakballen geplozen en waren egels een Soort van het seizoen.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

Werkgroep Boomarter Nederland

De voorjaarsbijeenkomst werd gehouden op 8 april. Er werd o.a. het idee besproken om, in het kader van het op handen zijnde 35-jarig jubileum van de WBN, een boek uit te brengen. Er is een projectgroep samengesteld die de organisatie en de inhoudelijke structuur van het boek op zich gaat nemen. In 2023 zijn diverse presentaties en cursussen georganiseerd. In november vond de najaarsbijeenkomst plaats. Eind 2023 is begonnen met de Marterpassen 30.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep](#) →

Foto: Aaldrik Pot

Overige werkgroepen

Kijk voor een volledig overzicht van alle werkgroepen op de website van de Zoogdiervereniging.

[Lees hier meer over de \(overige\) werkgroepen](#) →

Organisatie

Peter Milders heeft het bestuur verlaten. Daan Jacobs is hem opgevolgd als secretaris.

Het ledenaantal is licht gegroeid, tot 1960 (2022: 1907) leden. Het aantal abonnementen op Zoogdier en Lutra is toegenomen tot 1009 (2022: 995).

Annelies Elsendoorn en Koen van Veen hebben het bureau verlaten. Erik Broer, Vincent Elders, Petra Verburg, Bert de Smidt, Marloes Leeftang en Lidewij Keser zijn in dienst getreden. Op 31 december werkten 29 mensen (20,7 FTE) voor de stichting.

Financiën

De baten van de vereniging zijn in 2023 €151.366. De kosten €122.857. De vereniging heeft een positief resultaat behaald. De omzet van de stichting is €2.690.720. De stichting heeft 2023 met een positief resultaat afgesloten.

De jaarrekening van de vereniging is na vaststelling door de ALV te vinden op de [ANBI pagina van de Zoogdierverseniging](#). De [ANBI pagina van de Zoogdierstichting](#) bevat de jaarrekening van de stichting.

Vereniging:

Pagina 7 Zoogdiervereniging reageert op verzoek Europese Commissie aanleveren data over wolven

Pagina 8 Mopsvleermuis kraamkolonie ontdekt in Nederland

Pagina 9 Jaar van de Meervleermuis

Pagina 13 Mopsvleermuis kolonie gevonden door vrijwilligers

Pagina 15 Raad van State / Vleermuizen en energietransitie

Pagina 19 Werkgroepen

Stichting:

Pagina 6 De hazelmuis populatie in Nederland gaat achteruit

Pagina 7 De egel in het zonnetje: recordaantal tellingen tijdens de Egeltelling

Pagina 8 Jonge wolf snuffelt aan hond in Amerongen

Pagina 8 Zo klonk Nederland in de middeleeuwen

Pagina 12 Wolfkaart Benelux

Pagina 12 Noordse woelmuis en kiekendieven op Texel

Pagina 12 Netwerk Ecologische Monitoring (NEM)

Pagina 13 VleerMUS, optimalisatie van het proces

Pagina 15 Bescherming en fokprogramma eikelmuis

Pagina 17 Workshops bevermanagement

Pagina 17 Tuintellingen

Vereniging & Stichting:

Pagina 6 Vleermuizen in winterslaap, hoe zit het met gebouwbewoners?

Pagina 15 Kennisdocument gewone dwergvleermuis

Pagina 17 Factsheet vleermuizen en na-isolatie

